

پیشنهادهایی به مسعود پزشکیان برای سفر نیویورک

به رئیس جمهور آدرس غلط ندهید

زهرا طیبی خبرنگار گروه سیاست

سهال ۱۳۹۸ بعد از آنکه ترامپ از برجام خارج شد، برخی از سیاستمداران معتقد بودند که اگر روحانی در راهروهای سازمان ملل با ترامپ دیداری کوتاه داشته باشد، می‌توان انتظار داشت، روزنه‌ای برای توافق باز شود. از شهریور ۹۸ تا شهریور ۱۴۰۴ وقایع متفاوتی در جهان رخ داده، نظم جهانی در آستانه تغییرات غیرقابل اجتنابی قرار دارد، ایران یک جنگ را پشت سر گذاشته و منطقه همچنان ملتهب است، اما برخی از سیاستمداران منتسب به جناح اصلاح‌طلب، همچنان به راهکارهایی اصرار دارند که برای ایران سال۹۸ نیز دستاوردی به همراه نداشت، چه رسد به حالا که تنش با غرب به سطوح بالایی رسیده است. حالا نیز به رسم هرساله، قرار است رئیس‌جمهور برای شرکت در اجلاس سالانه به نیویورک برود، مسعود پزشکیان راهی آمریکا خواهد شد، آن هم در شرایطی که کمتر از سه ماه از تجاوز آمریکا به تأسیسات هسته‌ای ایران و کمتر از دو روز از رد قطعنامه تعلیق تحریم‌های ایران در شورای امنیت گذشته، اروپا آخرین پیشنهاد ایران که به گفته مکرون، معقول به نظر می‌رسید را رد کرده و فعال شدن مکانیسم ماشه تقریباً قطعی به نظر می‌رسد. در این موقعیت امکان به نتیجه رسیدن یک توافق برد – برد برای ایران بسیار ضعیف است، اما همچنان برخی از فائزتری‌گرایان اصلاح‌طلب،

پیشنهادهایی به مسعود پزشکیان برای سفر نیویورک

تصور می‌کنند اگر رئیس‌جمهور دیداری مستقیم با رئیس‌جمهور آمریکا داشته باشد، رسیدن به یک توافق دور از ذهن نخواهد بود، اصرار برخی از این سیاستمداران به پیچیدن نسخه‌های ساده‌انگارانه در مناسبات پیچیده روابط بین‌الملل، بدون فکر و اندیشه و درنظرگرفتن واقعیت در حال وقوع در صحنه این گمانه را تقویت می‌کند که برخی از این افراد، نه‌تنها تحلیل‌هایشان مبتنی بر نظم ۱۰ سال گذشته جهان است، بلکه به اندازه دانش یک دانشجوی ترم یک روابط بین‌الملل از مناسبات بین‌المللی شناخت ندارند و تصور می‌کنند با یک لیختند، سلام و دیدار تمام چالش‌های پیچیده جهانی حل می‌شود. باید به این نکته توجه داشت که اگر رئیس‌جمهور به دنبال ارائه تصویری از ایران مقتدر مدافع صلح است، دقیقاً باید بر عکس این توصیه‌های ساده‌انگارانه عمل کند.

نظقی ماندگار برای تاریخ

صحبت‌های رؤسای‌جمهور و نکاتی که آن‌ها در اجلاس مجمع عمومی به آن اشاره می‌کنند بسته به آنچه مطرح می‌شود، می‌تواند در تاریخ ماندگار شود. در ادوار برگزاری این اجلاس‌ها در چند دوره موارد متعددی از سخنرانی‌ها و موضوعات مورد اشاره رؤسای‌جمهور را می‌توان ذکر کرد که در خاطر افکار عمومی جهان باقی مانده است. می‌بایست توجه داشت که بعد از تجاوز آشکار اسرائیل و آمریکا و نقض حقوق بین‌الملل توسط اروپا، صحبت‌های رئیس‌جمهور در این اجلاس، مورد توجه ویژه رسانه‌های بین‌المللی قرار

حسن لاسجودی: رئیس‌جمهور ابتکار صلح را مطرح کند

باتوجه به حساسیت یا اهمیت مجمع عمومی و حضور همه کشورها، معمولاً نمایندگان کشورها از این فضا به‌عنوان تریبونی برای ابراز نظرات و دیدگاه‌های کشور خود استفاده می‌کنند. شاید در شرایط فعلی که موضوع تحولات هسته‌ای، مکانیزم ماشه و بحث بازگشت تحریم‌ها مطرح است و کشورهای غربی به‌ویژه اروپایی‌ها و آمریکا و اسرائیل برای این موضوع تلاش می‌کنند برای بروزرفت از این فضا، آقای رئیس‌جمهور باید ابتکار عملی در سازمان ملل مطرح کنند. این ابتکار می‌تواند مبتنی بر این باشد که جمهوری اسلامی ایران منادی صلح است، اقداماتی انجام داده و در نقش‌آفرینی جهانی تاش کرده است. حالا اینکه چه‌کاری انجام‌شود یا چه‌عنوانی داشته‌باشد، نیاز به فکر و مشورت دارد. اما پیشنهاد این است که مثل دفعات قبل که «گفت‌وگوی تمدن‌ها» یا «صلح منطقه‌ای» را مطرح کردیم، این بار نیز با تمرکز بر تحولات امروز جهان باید یک پیشنهاد صلح‌جویانه به جهان ارائه کنیم. صلح‌طلب بودن ضمانت جهانی ندارد، نمی‌شود گفت من صلح‌طلب هستم و همه بعد از آن نمی‌گویند بیا من می‌خواهم با شما گفت‌وگو کنم، اما آنچه مهم است این است که بخشی از تبلیغات و در حقیقت مهندسی افکار عمومی، بخشی از فشارهای سیاسی و روانی و حتی توطئه‌های کشورهای متخاصم را این رویکرد می‌تواند، مدیریت و کنترل کند و اصطلاحاً نگذارد جهان یکپارچه علیه ایران عمل کند. به نظر می‌رسد اظهار نظر و داشتن یک نظریه یا نگاه صلح‌جویانه در شرایط فعلی جهان، می‌تواند به‌تدریج تأثیر خود را بگذارد. با توجه به تجاوز اسرائیل به ایران تأکید به این صلح چند نکته حائز اهمیت دارد: اولاً ما از خود دفاع کردیم، ثانیاً سابقه تجاوز به دیگر کشورها را نداریم و نکته بسیار مهم، اینکه در مقابل دو قدرت بزرگ جهان از نظر نظامی قرار گرفتیم و در این نبرد نابرابر پیروز شدیم. ما نکات و مباحث مختلفی داریم؛ اینکه ما طرفدار صلح بوده‌ایم و هستیم و تلاش می‌کنیم که صلح و ثبات در جهان برقرار باشد، به‌رغم همه فشارها و شسیطنت‌هایی که غرب و شرق ایجاد می‌کنند. این باید در هر صورت فریاد زده شود. حالا چه از طریق نظریه‌پردازی، ارائه طرح جدید یا هر تلاشی که امکان دارد؛ هر اقدامی که می‌توانیم انجام دهیم، باید انجام دهیم تا ذهنیت آمریکایی‌ها، اسرائیلی‌ها و حتی اروپایی‌ها که ایران را به‌عنوان باز یگری برهم‌زننده یا عنصر مخرب معرفی می‌کنند دچار خدشه شود و شکل کامل و تثبیت‌شده به خود نگیرد.

سیدافقهی: فرصتی برای اثبات تهدید بودن آمریکا واسرائیل

حضور هیئت‌های دیپلماتیک ایرانی در مجامع بین‌المللی ـمخصوصاً مهم‌ترین مجمع بین‌المللی یعنی سازمان مللـ و حواشی آن، از جمله دیدارهای دو جانبه بین آقای پزشکیان و دیگر رؤسا و نخست‌وزیران، فرصت‌های بسیار خوبی است. اول خود نفس سخنرانی رئیس‌جمهور ایران، چه در زمان شهید رجایی تا امروز، تلفیقی که نماینده ایران ایراد می‌کند، بیانگر وضعیت ایران از چند زاویه است. یکی، وضعیت ژئوپلیتیکی ایران است؛ اینکه آیا با توجه به حوادث اخیر و ضرر بهایی که به ما وارد شد ـ حملاتی که به ما شد، بحث هسته‌ای، شهدای هسته‌ای، شهدای فرمانده نظامی ـ ایران آماده است که از اصول و مبانی خودش عقب‌نشینی کند یا نه. این مهم‌ترین مطلبی است که دنیا می‌خواهد گوش کند. آقای پزشکیان گاهی در بیان واژگان دقیق نیستند. ۱. بنابراین نظق آقای پزشکیان باید بسیار حساس، شمرده و متمرکز بر زوایای مثبت و قدرت ایران باشد. ۲. آقای پزشکیان باید روی این مسئله تمرکز کنند که امروز دنیا واقعاً می‌پذیرد ـ یعنی ظرفیت پذیرش این ادبیات را دارد ـ که آمریکا ورژیم‌صهیونیستی بزرگ‌ترین تهدید امنیتی جهانند. نفس این تابو شکسته شده، پیش‌تر کسی جرئت نداشت در این باره صحبت کند چون متهم به یهودستیزی می‌شد، اما امروز این فضا شکسته شده است. یعنی کلان‌روایت تحولات منطقه الان به نفع خاور میانه، به نفع ایران و به نفع محور مقاومت است و نقطه مرکزی آن هم مسئله فلسطین و غزه است. این باید نشان داده شود. در آنجا می‌توان بهترین بهره‌برداری را از جمله ورژیم‌صهیونیستی به وجه داشت. ۳. جنایت‌های ورژیم‌صهیونیستی باید بسیار برجسته شود. همه این را می‌گویند، اما وقتی ایران این سخن را می‌گوید، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند، چون ایران هدف حمله بوده است؛ چه حمله غیرقانونی آمریکا و ورژیم‌صهیونیستی به تأسیسات، چه به مردم عادی ما. این مسئله بسیار مهم است. ۴. یکی دیگر اینکه ایران باید اصرار کند که ما داعیه‌دار صلح‌یم و خواهان جنگ در منطقه نیستیم. حتی تشکیل یک ائتلاف ضدجنگ حقیقی به‌عنوان یک ایده، یک طرح و یک برنامه را مطرح کند. ۵. باید گفته شود که اسرائیل متجاوز است و حتی آن‌هایی که دوست آمریکا هستند هم بدانند که اسرائیل عملاً تجاوز می‌کند. در دیدار با رهبران هم باید تقسیم‌بندی شود. قطعاً رئیس‌جمهور دیدارهایی با برخی از رهبران سیاسی اروپایی خواهند داشت البته هر سال هم این وجود داشته است؛ به‌صورت روتین؛ انگلیس، فرانسه، اسپانیا، شاید آلمان یا دیگر کشورها مانند ایتالیا. کشورهای نسبتاً متخاصم، دیگر کشور ها آن‌هایی هستند که با ما رابطه متعادل دارند، به دشمن هستند نه روابط خیلی دوستانه دارند. برخی دیگر کشورهای که رابطه نزدیک‌تری دارند، اعضای شانگهای، بریکس و خیلی کشورهای عربی به‌خصوص بعد از حمله به دو حه رابطه خوبی با ما دارند مثل الجزایر، تونس، فرصت خوبی است که می‌توان صدا و دیدگاه‌های ایران و تهدیدهای امنیتی آمریکا را مطرح کرد.

خواهد گرفت، براین اساس نظق رئیس‌جمهور و آنچه در این سخنرانی بیان می‌شود، می‌تواند در تاریخ ماندگار شود.

اسنادی از جنایت رژیم را به جهان مخابره کنید

اشاره رئیس‌جمهور به جنایتی که در جریان جنگ ۱۲ روزه علیه مردم ایران به وقوع پیوست مهم‌ترین نکته‌ای است که باید به آن اشاره شود. اگرچه اسرائیلی‌ها با بهانه حضور نیروهای حماس زیر ساختمان‌های مسکونی و بیمارستان‌ها حمله به این مراکز در نوار غزه را توجیه می‌کردند؛ اما حمله به مناطق مسکونی، خیابان‌های محل عبور مسردم عادی، زندان اوین و بیمارستان‌ها در ایران هیچ توجیهی ندادرد و عملاً مصداق نقض قوانین صریح حقوق بشر است. اشاره دقیق رئیس‌جمهور به این جنایات و کشتار غیرنظامیان و کودکان سندی بر جنایت اسرائیل علیه مردم کشوری است که حقوق یا تمامیت ارضی هیچ کشوری را مورد تعرض قرار نداده است.

ایرانی مقتدر را به تصویر بکشید

رئیس‌جمهور ضمن آنکه در جریان سخنرانی می‌بایست به این موضوع تأکید کند که ایران هیچ زمان شروع‌کننده هیچ جنگی نبوده و درحالی‌که در تدارک دور بعدی مذاکرات بود، به آسمانش تجاوز شد؛ اما در عین حال باید تصویر ایران ضعیف‌شده را نیز بر هم بزند و به این موضوع تأکید کند که هزینه هر تجاوز علیه ایران بالا خواهد بود و ایران مقتدرانه پاسخ هر تجاوز را خواهد داد؛ اشاره به این موضوع که ایران تنها کشوری است که وارد جنگ با اسرائیل

حمیدرضا غلامزاده: تصویر اقتدار از ایران منعکس کنید

آقای پزشکیان رویکردی دارند که نقاط ضعف و اشکالات را صاف و ساده بیان می‌کنند. در داخل کشور شاید بد نباشد، اما حتماً در فضای

بین‌الملل باید با اقتدار و با برنامه صحبت کنند. تصویری که دیگران باید از ایران ببینند و بشنوند باید تصویر اقتدار، ایده داشتن و برنامه برای حکمرانی باشد؛ چه در داخل و چه در خارج. این همان تصویری است که باید از ایشان و سخنرانی ایشان در نیویورک مخابره شود. صحنه و تصویری که از ایران بریز کرده به دلایل مختلف، تصویری از بلاتکلیفی و ضعف است. به همین خاطر نسبت به ایران طمع‌هایی پیدا می‌کنند و تصورشان این است که می‌توانند به ایران ضربه بزنند. این تصویر باید اصلاح شود و بهترین جا برای اصلاح آن، سخنرانی ایشان در صحن مجمع عمومی نیویورک است که می‌تواند مؤثر باشد.

حتماً در این مسیر باید محکومیت رفتارهای غلط غربی‌ها، اعم از اروپا و آمریکا، مورد تأکید قرار گیرد؛ همچنین محکومیت جنگ و حمله به ایران، عدم ابراز نیاز به مذاکره باید وجود داشته باشد و پرهیز از دیدار با آقای ترامپ ـ چه به شکل تصادفی، چه غیر حضوری، چه تماس تلفنی و امثال آن‌ها ـ حتماً باید رعایت شود.

اصل دیدار با اروپایی‌ها بد نیست، اگر هم شکل بگیرد، ایشان باید مجدداً رفتار اروپایی‌ها را محکوم کنند و غیرقانونی و غیرحقوقی بودن فرایندی را که ذکر شده، مطرح کنند. در دیدار با دبیرکل سازمان ملل نیز این موضوع باید حتماً بیان و تأکید شود که رفتار شورای امنیت رفتاری غلط بوده است؛ اما تداوم این رویکرد که اکنون ترسیم شده و مشخص است ـ اینکه ایران در قبال فعال‌سازی مکانیزم ماشه و رأی شورای امنیت، هیچ اقدام خاصی نخواهد کرد ـ این تصویر باید از بین برود. چون نوشته‌اند ایران تهدید کرده، ولی به نظر نمی‌رسد بخواهد کاری انجام دهد. این پیش‌بینی‌پذیری تصویر ضعف از ایران، بیانیه وزارت خارجه ما هم که باز از مذاکره می‌گوید، برای طرف مقابل منف تلقی می‌شود. البته تأکید ما این است که ما نمی‌گوییم، ایران ضعیف شده است، اما برداشت طرف مقابل از این اقدامات ضعف خواهد بود و نتیجه‌اش فشار و تهدید بیشتر علیه ایران خواهد بود.

احسان کیانی: دیدار با مقامات آمریکایی، کمکی نمی‌کند

مهم‌ترین موضوعی که در سیاست خارجی ایران محل بحث است، پرونده هسته‌ای است. به‌ویژه با اتفاقی که روز جمعه رخ داد و در واقع عدم تصویب قطعنامه تمدید تعلیق تحریم‌های ایران. اگر تا ۲۸ سپتامبر اتفاق دیگری نیفتد و توافقی صورت نگیرد و قطعنامه دیگری در شورای امنیت تصویب نشود، به‌طور خودکار تحریم‌هایی که قبل از برجام علیه ایران وجود داشت دوباره فعال می‌شود.

به همین خاطر، مهم‌ترین موضوعی که باید در دستور کار دستگاه سیاست خارجی و تیم همراه رئیس‌جمهور باشد، مذاکرات هسته‌ای با رهبران دولت‌های اروپایی، به‌خصوص سه کشور عضو برجام یعنی آلمان، انگلیس و فرانسه و احتمالاً دیدار با بعضی اعضای مؤثر شورای امنیت، مثلاً کره‌جنوبی به‌عنوان رئیس و چین و روسیه به‌عنوان مهم‌ترین اعضای دائمی شورای امنیت که با ایران هم‌سو هستند. شاید دیدار مهم دیگری که بتواند به این روند کمک کند نداشته باشیم.

همت و هدف تیم مذاکره‌کننده ایرانی در این سفر بر دو محور متمرکز شود:

محور اول: مشروعیت‌زدایی از بازگشت تحریم‌ها و تبیین جایگاه ایران به‌عنوان قربانی سیاست‌های غرب در پرونده هسته‌ای. باید بیان شود که اقدام اروپا هیچ جایگاه حقوقی ندارد، ایران اقدامی انجام نداده بود که شایسته چنین مجازاتی باشد. تأسیسات هسته‌ای ایران در شرایطی که تحت نظارت‌های آژانس بوده، هدف حمله نظامی آمریکا و اسرائیل قرار گرفته و این برخلاف همه موازین حقوقی بوده است. بنابراین باید تلاش شود که حداقل بار رسانه‌ای و تا حدی حقوقی بازگشت تحریم‌ها و همچنین مشروعیت و الزام‌آوری آن‌ها برای سایر کشورهای جهان علیه ایران، کاهش یابد. مهم‌ترین نمودش در سخنرانی رئیس‌جمهور باید باشد. یعنی باید متنی برای ایشان نوشته شود که بتواند این هدف را محقق کند. از جهت سیاسی و دیپلماتیک، مهم‌ترین هدف تیم همراه رئیس‌جمهور باید تلاش برای لغو مکانیزم ماشه باشد. یعنی اگر هم توافقی صورت بگیرد و امتیازاتی به کشورهای اروپایی و آمریکا داده نشود تا این روند متوقف نشود، آن امتیازات باید معطوف به لغو دائمی قطعنامه‌های شورای امنیت و مکانیزم ماشه باشد.

چون اگر به فرض، یک امتداد داده شود ـ مثلاً اوورانیوم با غنی ۶۰ درصد از کشور خارج شود، دسترسی آزاد آژانس برگردانده شود یا محدودیتی در غنی‌سازی اعمال شود ـ و در نتیجه مکانیزم ماشه برای ۶ ماه به تعویق یفتد، بعد از ۶ ماه دوباره باید امتیازات بیشتری داده شود تا یا تمدید یا لغو شود. پس اگر قرار است توافقی صورت بگیرد، بهتر است آن توافق با هدف لغو دائمی باشد، حتی اگر شامل امتیاز بزرگی باشد که ایران تمایل نداشته یا امکانش را نداشته است، اما اکنون به دلایل مصلحت، ناچار به دادن آن امتیاز شود. مثلاً در باره غنی‌سازی، حتی اگر نیاز باشد امتیازی داده نشود، باید این امتیاز به شکلی باشد که برای همیشه قطعنامه‌های شورای امنیت علیه ایران لغو شود. به نظر می‌رسد اگر قرار باشد بین تمدید مکانیزم ماشه یا فعال شدن و اجرای آن یکی انتخاب شود، شاید اجرای آن بهتر از تمدیدش باشد.

شد و بزرگ‌ترین پایگاه آمریکا در منطقه را هدف حمله موشکی قرار داد در اثبات این تصویر مقتدر از ایران اثر گذار خواهد بود.

در سازمان ملل، حاشیه هم مهم است

طبیعتاً در حاشیه این دیدار، گفت‌وگوها و ملاقات‌هایی احتمالی با مقامات کشورهای غربی نیز صورت خواهد گرفت؛ اما باید به این گزاره مهم نیز توجه داشت که در اصل این گفت‌وگوها که با محور موضوعاتی مثل مکانیسم ماشه و اسنپ‌بک مطرح شد، نباید تصویر ضعف از ایران منتقل شود. نباید فراموش کرد که با وجود ارائه پیشنهادی که به گفته مکرون معقول برد آن‌ها گام اول را برای فعال‌سازی ماشه برداشتند و در واقع بیش از آنکه به دنبال به نتیجه رسیدن یک توافق باشند، دنبال بهانه‌جویی‌اند و صرف یک دیدار و گفت‌وگو و بازتاب رسانه‌ای نمی‌تواند چالش و بحران پیچیده‌ای که در منطقه وجود دارد را حل کند، براین اساس هیئت همراه رئیس‌جمهور باید به این گزاره مهم توجه کنند که صرف پیچیدن نسخه‌هایی مثل دیدار مستقیم با رئیس‌جمهور آمریکا، نمی‌تواند واقعیت را برای دشمنی که موجودیت و قدرت ایران را هدف قرار داده است، تغییر دهد و او را فریب دهد، بلکه برعکس فریبی برای ایران خواهد بود. در گفت‌وگویی که با کارشناسان و استادان روابط بین‌الملل داشتیم این سؤال را طرح کردیم که پیشنهاد آن‌ها به رئیس‌جمهور و هیئت همراه در سفر به نیویورک چیست؟ در ادامه مشروح گفت‌وگو با سیدهای سیدافقهی، حمیدرضا غلامزاده، احسان کیانی و حسن لاسجودی کارشناسان روابط بین‌الملل را از نظر می‌گذرانید.

